

Інформаційна довідка
щодо проекту Закону України «Про внесення змін
до Цивільного кодексу України щодо майнових прав
інтелектуальної власності на об'єкти, створені
у зв'язку із проходженням військової служби»
*(реєстр. № 13110 від 17.03.2025)**

***Анотація:** В інформаційній довідці викладено результати аналізу проекту Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо майнових прав інтелектуальної власності на об'єкти, створені у зв'язку із проходженням військової служби» (реєстр. № 13110 від 17.03.2025).*

***Ключові слова:** майнові права інтелектуальної власності, об'єкти інтелектуальної власності, військова служба, військовослужбовці, виконання службових обов'язків.*

Вступ. Книга четверта Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) присвячена праву інтелектуальної власності, і, зокрема, регулює виникнення, належність, використання майнових прав інтелектуальної власності та розпорядження ними. Таке приватно-правове регулювання ґрунтується на принципах балансу інтересів суб'єктів права інтелектуальної власності, свободи договорів у сфері інтелектуальної власності, стимулювання творчості, захисту прав інтелектуальної власності творців на створені ними об'єкти та інших законних набувачів таких прав.

Утім, як наголошено в пояснювальній записці до законопроекту «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо майнових прав інтелектуальної власності на об'єкти, створені у зв'язку із проходженням військової служби» (реєстр. № 13110 від 17.03.2025) (далі – законопроект), «правова природа військової служби не дозволяє поширити норми Цивільного кодексу України щодо прав інтелектуальної власності на об'єкти, створені у зв'язку з виконанням трудового договору (контракту), на об'єкти інтелектуальної власності, створені саме військовослужбовцями, навіть якщо їхнє створення буде передбачено посадовими інструкціями чи відповідними службовими завданнями. Невизначеність щодо правового режиму таких об'єктів має негативний вплив на захист державних інтересів у сфері національної безпеки і оборони». Саме на заповнення такої прогалини у книзі четвертій ЦК України спрямований законопроект.

Слід також відзначити, що ЦК України не враховує інтереси держави у сфері інтелектуальної власності як публічного утворення, зокрема в контексті майнових прав інтелектуальної власності на об'єкти, створені військовослужбовцями під час проходження військової служби. Це питання набуло особливої актуальності саме в умовах дії в Україні правового режиму воєнного стану.

Основна частина. Метою законопроекту, як зазначено в пояснювальній записці до нього, «є нормативне врегулювання розподілу прав інтелектуальної

власності на об'єкти, що створюються військовослужбовцями у зв'язку з виконанням службових обов'язків, а також окремих питань набуття та здійснення прав інтелектуальної власності державою в особі суб'єктів сектору безпеки і оборони».

Підтримуючи в цілому необхідність вдосконалення правового регулювання майнових прав інтелектуальної власності, на підставі проведеного правового аналізу положень законопроекту вважаємо за доцільне висловити окремі міркування стосовно їх змісту.

1. Запропонована нова редакція частини другої статті 429 ЦК України передбачає, зокрема, що «майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням службових обов'язків під час проходження військової служби, належать суб'єкту, визначеному законом». На нашу думку, застосування в цій нормі терміна «суб'єкту» в однині сприймається імперативно, а тому не в усіх випадках відповідатиме реаліям, оскільки законопроект потрібно аналізувати з урахуванням положень пов'язаного з ним проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо прав інтелектуальної власності на об'єкти, створені у зв'язку із проходженням військової служби» (реєстр. № 13111 від 17.03.2025), у контексті якого стає зрозумілим, що «суб'єктом», якому належать майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням службових обов'язків під час проходження військової служби, є або держава в особі визначених органів, або військовослужбовець (військовослужбовці) (якщо визначений державний орган протягом встановленого строку не зареєстрував / не подав на реєстрацію створений військовослужбовцем (військовослужбовцями) об'єкт інтелектуальної власності або не прийняв рішення про збереження такого об'єкта як інформації з обмеженим доступом). Отже, матимуть місце випадки, за яких майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням службових обов'язків під час проходження військової служби, належатимуть двом і більше суб'єктам, які є військовослужбовцями – творцями такого об'єкта інтелектуальної власності. Тому слушним вважаємо передбачити вживання цього терміна у формах однини й множини.

З огляду на таке, на нашу думку, бажано було б другий абзац пропонованої редакції частини другої статті 429 ЦК України викласти в такій редакції: «Належність майнових прав інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням службових обов'язків під час проходження військової служби, визначається законом».

2. На наш погляд, правове регулювання режиму майнових прав інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням службових обов'язків під час проходження військової служби, потрібно здійснювати комплексно й послідовно. З огляду на проведений аналіз положень законопроекту, вбачається, що ними не вирішується важлива проблема стимулювання військовослужбовців, які створили об'єкт інтелектуальної власності у зв'язку з виконанням службових обов'язків під час проходження військової служби, не допускається можливість передачі належних державі прав

інтелектуальної власності на такі об'єкти їх творцям / авторам у перспективі, коли відпаде потреба для держави в цих правах (особливо з огляду на те, що об'єкти інтелектуальної власності можуть мати подвійне призначення – як військове, так і цивільне).

Висновок. Законопроект, на нашу думку, є актуальним і своєчасним. Водночас він потребує доопрацювання в контексті висловлених застережень та пропозицій, що сприятиме вдосконаленню правового регулювання майнових прав інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням службових обов'язків під час проходження військової служби.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені у документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*